

Replik: Sol och vind är en del av elkrisen

Dagens Nyheter den 24 augusti 2022

De socialdemokratiska ministrarna Khashayar Farmanbar och Mikael Damberg skriver på DN Debatt om hur elkrisen kan hanteras. Samtliga politiska partier bär en skuld för den elkris vi befinner oss i. Miljöpartiet är det parti som varit mest drivande i nedläggningen av kärnkraften, men Socialdemokraterna har regerat med hjälp av Miljöpartiet under en längre tid och har därmed som det ledande regeringspartiet ett särskilt ansvar.

Under stora delar av 1900-talet förde Socialdemokraterna en genomtänkt energipolitik. Genom utbyggnaden av vattenkraften i norr och kärnkraften i söder fram till 70-talet skapades förutsättningar för billig, tillförlitlig och ren elektricitet. Runt om i världen beundrade man inte bara den svenska välfärdsmodellen, även elsystemet lovordades. Detta elsystem är en viktig delförklaring till varför Sverige kunde bygga en världsledande exportindustri och en generös välfärdsstat.

Flera av ministrarnas förslag kan sägas vara steg i rätt riktning. Högkostnadsskydd för hushåll och företag är förmodligen nödvändiga för att inte fler familjer ska hamna hos kronofogden på grund av vinterns elräkningar.

När Farmanbar och Damberg sedan föreslår kraftig utbyggnad av vind- och solkraft får man tyvärr intrycket att de inte tar sig an grundproblemet. Det är just utbyggnaden av dessa energislag i kombination med nedläggningen av kärnkraften som skapat ett opålitligt elsystem där ett ständigt fluktuerande utbud leder till höga och volatila priser.

Så sent som 1998 kom noll TWh av Sveriges elförsörjning från sol och vind. Sedan 2016 har mängden vindkraft fördubblats i Sverige parallellt med att kärnkraft har lagts ner i södra Sverige. Detta har varit en politisk prioritering för Socialdemokraterna på grund av att man regerat tillsammans med Miljöpartiet, men även alliansregeringen bär en del av skulden eftersom den införde en straffskatt på kärnkraften. Vädret skiftar, vind- och solkraft beror på vädret och vi har nu ett icke-planerbart elsystem.

Vätgaslager är tyvärr inte heller en realistisk lösning. Att lagra elektricitet med hjälp av vätgas är fortfarande en outvecklad teknik. Förlusterna är också betydande och uppgår till mer än 60 procent på grund av naturlagar. EU öronmärker 430 miljarder euro i stöd till vätgasbaserade lösningar för att minska koldioxidutsläppen. Detta lockar till ett destruktivt bidragsentreprenörskap där såväl företag som regioner och länder investerar i teknik utan säkerställd potential.

Ytterst är förekomsten av gröna bidrag, ”mjuka pengar” och riktade satsningar på olika teknologier en del av problemet. Tidigare erfarenheter förskräcker. I Sverige blåstes en etanolbubbla upp under 00-talet, vilken följdes av ett antal biogasbubblor i flera kommuner. Vätgasbubblor riskerar att bli nästa bidragsfinansierade teknik som visar sig sakna verklig potential.

Nedmonteringen av kärnkraften och ökningen av sol- och vindkraft sedan sent 90-tal är den främsta orsaken till den elkris vi befinner oss i. Det krävs nu en helomvändning, Sverige behöver vända trenden, bort från alltmer icke-planerbar elkraft.

Jan Blomgren

Magnus Henrekson

Christian Sandström